

УДК 581.522.4

Я. А. СІДАРОВІЧ

ЦЭНТРАЛЬНАМУ БАТАНІЧНАМУ САДУ АН БССР — 50 ГАДОЎ

Цэнтральнаму батанічнаму саду (ЦБС) — адной са старэйшых батанічных устаноў Акадэміі навук БССР споўнілася 50 гадоў. Ён арганізаваны па рашэнню Савета Народных Камісараў БССР 17 красавіка 1932 г. За 50 гадоў сад вырас у буйную навукова-даследчую ўстанову, дзе распрацоўваюцца тэарэтычныя асновы і метады выкарыстання раслінных рэсурсаў для развіцця народнай гаспадаркі і культурнага будаўніцтва рэспублікі.

Асноўны напрамак навуковай дзейнасці Цэнтральнага батанічнага сада вызначаецца патрабаваннямі праграмы КПСС у вобласці раслінаводства, аховы прыродных раслінных рэсурсаў, паляпшэння навакольнага асяроддзя.

Будаўніцтва сада пачалося ў 1932 г. пад кіраўніцтвам члена-карэспандэнта АН БССР, прафесара С. П. Мельніка па складзенай ім схеме. Генеральны праект рэканструкцыі быў падрыхтаваны ў 1940 г. групай спецыялістаў і навуковых супрацоўнікаў Батанічнага інстытута АН СССР. У яго распрацоўцы прынялі ўдзел докт. біял. навук Н. В. Шыпчынскі, архітэктар-мастак А. І. Ізосімаў, докт. біял. навук Л. І. Рубцоў, докт. біял. навук С. Г. Саакаў і інш. У 1940—1941 гг. разгарнуліся будаўнічыя работы па рэканструкцыі сада, але ім перашкодзіла вайна.

У даваенны перыяд калектыў ЦБС АН БССР разам са стварэннем сада праводзіў вялікую навукова-даследчую работу ў вобласці інтрадукцыі раслін, вывучэння мясцовай флоры і расліннасці, дэкаратыўнага садаводства і памалогіі. У саставе навуковага калектыву сада працавалі вядомыя вучоныя таго часу (прафесары С. П. Мельнік, М. П. Томін, М. Р. Васількоў, Я. К. Праскуракоў) і здольная моладзь (М. Д. Несцяровіч, А. І. Підоплічка, А. І. Чарнянкоў і інш.), многія прадстаўнікі якой у далейшым сталі вядомымі ў савецкай біялагічнай навуцы.

Найбольш значнымі навуковымі працамі, апублікаванымі ў гэты перыяд, былі два тамы «Вызначальніка лішайнікаў БССР» [31, 32], манаграфія «Дзікарослыя пладовыя і ягадныя расліны БССР» [22]. Былі падрыхтаваны да друку 1-ы том «Флоры БССР», «Дрэвы і кустарнікі для зялёнага будаўніцтва БССР» (пад рэд. С. Я. Сакалова, М. Д. Несцяровіча), «Вызначальнік імхоў БССР» (А. С. Лазарэнка), «Гібрыдызацыя топаляў» (М. Д. Несцяровіч), а таксама матэрыял для 2-га тома «Флоры БССР». У рабоце над кнігай «Флора БССР» з вучонымі сада песна супрацоўнічалі буйнейшыя батанікі краіны — прафесары Б. А. Федчанка, Б. К. Шышкін, С. Я. Сакалоў, А. С. Лазарэнка, вядомы дэндралаг В. П. Малееў і інш. Шмат сіл і энергіі ў будаўніцтва і развіццё даследаванняў у садзе ўнеслі працаваўшыя ў розны час у якасці дырэктара В. Т. Корсакаў, В. А. Асадчы, канд. біял. навук Г. Ф. Жалязноў, канд. с.-г. навук М. М. Купчынаў, докт. біял. навук А. В. Міраненка, докт. біял. навук І. Н. Рахцеева. Вялікая заслуга ў стварэнні дэндралагічных калекцый сада і развіцці даследаванняў у вобласці інтрадукцыі дрэвавых раслін акадэміка АН БССР М. Д. Несцяровіча.

У перыяд нямецка-фашысцкай акупацыі Батанічны сад быў падвергнуты вялікім разбурэнням і спусташэнню. Ён перастаў існаваць як навуковая ўстанова. З ліпеня 1944 г. войскі Савецкай Арміі вызвалілі Мінск ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Разам з горадам пачалося аднаўленне Цэнтральнага батанічнага сада.

Аднавіліся навуковыя даследаванні па інтрадукцыі раслін, вывучэнню флоры і расліннасці Беларусі, фізіялогіі раслін, па дэкаратаўнаму саадаводству і іншых актуальных праблемах.

З 1944 г. да сярэдзіны 1947 г. Цэнтральны батанічны сад з'яўляўся адзінай у сістэме Акадэміі навук БССР навуковай установай батаніка-біялагічнага профілю, чым і тлумачыцца пашырэнне кола яго дзейнасці ў параўнанні з даваенным перыядам, калі разам з Батанічным садам працаваў Інстытут біялогіі. У структуры сада ў гэты час функцыяніравалі аддзелы флоры і гербарыя, геабатанікі, дэндралогіі, памалогіі, дэкаратаўнага раслінаводства, лабараторыі гібрыдызацыі і фізіялогіі раслін.

У 1945 г. на падставе часткова захаваныхся рукапісаў адноўлены і дапоўнены 1-ы том «Флоры БССР», складзена карта натуральнага распаўсюджвання грыбоў і дзікарослых пладоў і ягад у Беларусі, выдадзены «Вызначальнік сфагнавых імхоў» (А. М. Пидоплічка). У 1946 г. значна пашырыліся фізіялагічныя і пачаты геабатанічныя даследаванні асноўных тыпаў лугоў, дуброў, дзікарослых ягаднікаў (чарніцы, журавіны). Паспяхова завершана работа над рукапісам 2-га тома «Флоры БССР» і паўторна падрыхтаваны да друку 3-і том «Вызначальніка лішайнікаў у БССР».

У 1947 г. калектыў Батанічнага сада ўключыўся ў распрацоўку рада новых тэматычных заданняў, якія мелі важнае значэнне для народнай гаспадаркі рэспублікі. У сярэдзіне гэтага ж года ў сістэме Акадэміі навук БССР зноў арганізоўваецца Інстытут біялогіі і Батанічны сад, захоўваючы адміністрацыйна-фінансавую самастойнасць (дырэкцыю, бухгалтэрыю, гаспадарча-вытворчую частку), пераводзіцца ў яго на становішча аддзела без самастойнай тэматыкі. Супрацоўнікі сада даглядаюць калекцыі, даследаванні ж па інтрадукцыі раслін праводзяцца ў адпаведных аддзелах Інстытута біялогіі.

У 1956 г. дырэктарам Батанічнага сада прызначаецца акадэмік АН ТаджССР Н. В. Смольскі. Вялікі вопыт вучонага ў вобласці інтрадукцыі раслін дазволіў яму за кароткі перыяд актывізаваць работу, стварыць вялікія калекцыі і прывесці іх у стройную сістэму.

У план навуковых даследаванняў уключаецца тэма па распрацоўцы навуковых асноў рэканструкцыі і далейшага будаўніцтва сада (кіраўнік Н. В. Смольскі). Узмацняюцца і прымаюць больш планамерны характар навуковыя сувязі з батанічнымі садамі Савецкага Саюза і зарубажных краін. З дапамогай гарадскіх арганізацый ажыццяўляюцца значныя работы па добраўпарадкаванню сада і стварэнню мастацкі аформленых батанічных экспазіцый. Выдаецца даведнік па Батанічнаму саду. Батанічны сад АН БССР першым з рэгіянальных садоў саюзных рэспублік адкрываецца для шырокага наведвання працоўных, што надае вялікі размах яго навукова-асветніцкай дзейнасці і ўкараненню дасягненняў у вобласці зялёнага будаўніцтва ў практыку.

У снежні 1957 г. Батанічны сад зноў вылучаны ў самастойную ўстанову.

Навукова-даследчая работа ў ЦБС у 1958—1965 гг. будзе ў адпаведнасці з задачамі, пастаўленымі перад біялагічнай навукай XX і XXI з'ездамі КПСС, і цесна звязваецца з народнагаспадарчымі і культурнымі патрэбамі рэспублікі. Актывізуецца інтрадукцыйны пошук па такіх групам раслін, як тэхнічныя, кармавыя, арнаментальныя, харчова-смакавыя, вітамінныя і інш. Калі к пачатку 1956 г. калекцыйныя фонды раслін ледзь дасягалі 2,5—3 тыс. назваў, то к 1958 г. яны амаль падвоіліся, а ў 1960 г. колькасць раслін наблізілася да 7 тыс. Пашыраюцца су-

вязі Цэнтральнага батанічнага сада з вытворчасцю, растуць кадры, выходзяць у свет навуковыя працы. У адпаведнасці з рашэннем дзяржаўных дырэктывных органаў у 1967 г. на Цэнтральны батанічны сад АН Беларускай ССР распаўсюджаны статус навукова-даследчага інстытута.

За поспехі ў развіцці навукі, інтрадукцыі і акліматызацыі каштоўных раслін і ў сувязі з 40-годдзем з дня заснавання Цэнтральнага батанічнага сада АН БССР у 1972 г. узнагароджан Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. У цяперашні час Цэнтральны батанічны сад АН БССР мае наступную структуру: лабараторыя мабілізацыі раслінных рэсурсаў (кіраўнік канд. біял. навук М. А. Кудзінаў); лабараторыя інтрадукцыі і селекцыі арнаментальных раслін (адкрытага і закрытага грунту) (кіраўнік канд. біял. навук А. Т. Федарук); лабараторыя інтрадукцыі дрэвавых раслін (кіраўнік канд. с.-г. навук М. В. Шкутко); лабараторыя хіміі раслін і тэхналогіі расліннай сыравіны (кіраўнік канд. біял. навук І. І. Чэкалінская); лабараторыя фізіялогіі ўстойлівасці і жыўлення інтрадучэнтаў (кіраўнік канд. біял. навук Я. А. Сідаровіч); лабараторыя аховы раслін (кіраўнік докт. біял. навук С. У. Гарленка); лабараторыя экалогіі і аховы прыроды (кіраўнік докт. біял. навук А. В. Бойка).

Навукова-дапаможныя падраздзяленні: група садаўпарадкавання, патэнтна-інфармацыйны аддзел, бібліятэка, гербарый інтрадучываных раслін, фоталабараторыя, экскурсійнае бюро. У Ганцавіцкім раёне Брэсцкай вобласці функцыянуе навукова-даследчая база сада (плошча 20 га).

У цесным кантакце з ЦБС АН БССР працуе Рэгіянальны Савет батанічных садоў Беларусі. У мінулым пяцігоддзі (1975—1980) калектыв сада працаваў па трох напрамках: інтрадукцыя і акліматызацыя раслін, навуковыя асновы зялёнага будаўніцтва і ландшафтная архітэктура, ахова навакольнага асяроддзя.

Цэнтральны батанічны сад прымае актыўны ўдзел у распрацоўцы дзвюх рэспубліканскіх праблем у вобласці прыродазнаўчых навук: «Інтрадукцыя і акліматызацыя раслін у Беларусі» і «Біялагічныя асновы асваення, рэканструкцыі і аховы расліннага свету БССР». Па першай праблеме сад з'яўляецца галаўной установай.

У ХІ пяцігодцы захавецца асноўная праблема «Інтрадукцыя і акліматызацыя раслін», якая ахоплівае не толькі тэарэтычныя асновы, але і навуковую распрацоўку прыкладных пытанняў асваення і выкарыстання інтрадучываных раслін у галінах народнай гаспадаркі. Ніжэй прыводзяцца кароткія вынікі навуковай дзейнасці калектыву ЦБС АН БССР за апошні дваццаць гадоў.

На падставе аналізу фларыстычных багаццяў важнейшых батаніка-геаграфічных абласцей Савецкага Саюза і краін іншых кантынентаў прыцягнуты для далейшага вывучэння генафонд раслін, які налічвае звыш 9 тыс. назваў, у тым ліку 1500 дрэвава-кустарнікавых відаў і форм, здольных расці ў адкрытым грунце Беларусі.

Галоўнай крыніцай стварэння калекцый жывых раслін з'яўляюцца навуковы абмен насеннем і жывымі раслінамі з батаніка-раслінаводчымі ўстановамі Савецкага Саюза і зарубешных краін, а таксама экспедыцыйныя зборы расліннага матэрыялу. У гэтых мэтах камплектуецца абменны фонд пасадачнага матэрыялу і штогод выдаецца дэлектус насення. Абменныя сувязі з кожным годам пашыраюцца. У цяперашні час яны ажыццяўляюцца з 279 батанічнымі садамі і арбарэтумамі 45 зарубешных краін, з ахопам усіх кантынентаў зямнога шара, а таксама са 134 батанічнымі і раслінаводчымі ўстановамі нашай краіны.

Вялікае значэнне ў стварэнні і папаўненні экспазіцый інтрадукцыйных аддзелаў сада маюць экспедыцыйныя зборы. Шляхам гэтых збораў змаглі здабыць з найбольш цікавых месц натуральнага росту насенне такіх каштоўных раслін, як абляпіха, аралія маньчжурская, элеутэра-

кок, абрыкос маньчжурскі, бяроза каменная, кедр карэйскі, вішня сахалінская, брумелль ядомы, рабіна цянь-шаньская, елка цянь-шаньская, ядловец саржэнта, цыбуліны і клубні дзікарослых цюльпанаў, эрэмурусаў, касачоў і іншых раслін.

Сабраная намаганьнямі калектыву багатая калекцыя раслін навукова сістэматызавана па жыццёвых формах, біяэкалагічных асаблівасцях, геаграфічнаму паходжанню і гаспадарчаму прызначэнню. Створаныя батанічныя экспазіцыі аформлены ў адпаведнасці з патрабаваннямі ландшафтнай архітэктуры. Ніжэй прыводзіцца кароткая характарыстыка некаторых з іх.

Дэндрарый уключае батаніка-геаграфічныя сектары: ДУК і Усходняй Азіі, Паўночнай Амерыкі, Еўропы і Сібіры, Каўказа і Крыма, Сярэдняй Азіі, Беларусі. У цяперашні час у ім расце 1500 відаў і форм дрэвава-кустарнікавых раслін. Найбольш поўна прадстаўлена дэндрафлора Далёкага Усходу (494 віды і формы), Паўночнай Амерыкі (424) і Еўропы (249).

У экспазіцыі Беларусі паказаны асноўныя раслінныя супольніцтвы лясоў рэспублікі. Новымі кампазіцыйнымі элементамі сада з'яўляюцца партэр каля службовага ўваходу, альпінарыі, які рэканструіруецца, з паказам горнаальпійскай расліннасці Каўказа, Сярэдняй Азіі і Закарпацця. Размяшчэнне ў пэўнай сістэме вялікай разнастайнасці відаў і разнавіднасцей дрэвава-кустарнікавых раслін дазволіла выкарыстаць дэндрарый як вучэбную базу для падрыхтоўкі і павышэння кваліфікацыі спецыялістаў-дэндралагаў, ландшафтных архітэктараў, студэнтаў і выкладчыкаў лясных і біялагічных вышэйшых навучальных устаноў.

На тэрыторыі сада функцыяніруюць экспазіцыі кветкава-дэкаратыўных раслін, прызначэнне якіх — паказ разнастайнасці дэкаратыўных форм травяністых арнаментальных раслін, а таксама лепшых форм і сартоў прыгожаквітурых кустарнікаў (ружы, бэз, родадэндроны, гартэнзія і інш.). Некаторыя кветкавыя культуры прадстаўлены ў выглядзе самастойных экспазіцый (ружоўнік, родадэндраый, сірынгарый, цюльпанарый і інш.). Калекцыя арнаментальных раслін адкрытага грунту налічвае 4118 відаў, форм і сартоў (254 роды, 534 віды, 3584 сарты). На падставе спалучэння асобных груп прыгожаквітурых дрэў і кустарнікаў з газонамі і кветкавым афармленнем пабудаваны ландшафтны парк.

Стварэнне і падтрыманне батанічных калекцый не завяршаюць нашых даследаванняў, а з'яўляюцца толькі неабходнай перадумовай для пераходу да наступнага, больш адказнага этапа інтрадукцыйнай работы — адбору найбольш каштоўных і перспектыўных раслін, да складання (для інтрадукцыйных прагнозаў і ўкаранення ў практыку) плана ўкаранення ў народную гаспадарку рэспублікі.

Разгледзім некаторыя вынікі нашых даследаванняў па групам раслін рознага гаспадарчага прызначэння. Інтрадукцыяй новых, важных для народнай гаспадаркі рэспублікі кармавых, тэхнічных, прыпраўна-смакавых, лекавых і іншых спецыялізаваных груп травяністых раслін з саставу прыроднай флоры Савецкага Саюза і зарубежных краін займаецца лабараторыя мабілізацыі раслінных рэсурсаў.

Шматгадовыя доследна-вытворчыя выпрабаванні, выкананыя больш чым у 30 гаспадарках Беларусі, паказалі, што баршчэўнік Сасноўскага і драсён-Вейрыха маюць высокую біялагічную прадукцыйнасць, характарызуюцца працяглым тэрмінам гаспадарчага карыстання плантацый, холадаўстойлівасцю, раннім адрастаннем, хуткім нарошчваннем зялёнай масы і высокімі кармавымі вартасцямі. Гадавы эканамічны эффект ад зніжэння сабекошту кармоў пры вырошчванні баршчэўніку Сасноўскага і драсну Вейрыха у калгасах і саўгасах толькі на плошчы 300 га складае 210 тыс. руб.

Ёсць падставы для станоўчага інтрадукцыйнага прагнозу па такіх важных для народнай гаспадаркі раслінах, як жывакоств, сільфія пранізаналістая, галега, таран дубільны, лакрычнік бледнакветкавы, голы

і ўральскі і інш. Марфалага-сістэматычнае, хімічнае і аграбіялагічнае вывучэнне гэтых раслін працягваецца. Кароткія вынікі даследаванняў новых кармова-сіласных раслін апублікаваны ў манаграфічных работах «Новыя перспектывы для Беларусі кармова-сіласных расліны» [30], «Інтрадукцыя баршчэўнікаў у Беларусі» [14], у радзе тэматычных зборнікаў.

Значную цікавасць уяўляюць работы па інтрадукцыі і акліматызацыі ў рэспубліцы паўночнаамерыканскіх журавін буйнаплодных. Адзінай крыніцай нарыхтовак журавін у нашай краіне служаць іх прыродныя зараснікі. Аднак за апошнія гады збор іх рэзка знізіўся і не можа задаволіць попыту насельніцтва і патрэбы харчовай прамысловасці.

У якасці аб'екта культывавання лабараторыяй быў выкарыстаны найбольш перспектывны від, які з'яўляецца эндэмам Паўночнай Амерыкі, — журавіны буйнаплодныя. Спецыяльныя даследаванні паказалі, што ў кліматычных умовах рэспублікі паўночнаамерыканскія журавіны добра растуць і развіваюцца, утвараючы магутныя расліны з буйнымі ягадамі пры сярэднегадавой ураджайнасці 4—5 т/га, што ў 25—50 разоў вышэй, чым ураджайнасць мясцовых дзікарослых журавін.

На падставе праведзеных даследаванняў распрацавана і прынята для ўкаранення «Навукова-тэхнічная праграма арганізацыі ў рэспубліцы культурнага журавінаводства». У адпаведнасці з гэтай праграмай спраектавана і пабудавана першая ў СССР доследна-эксперыментальная плантацыя журавін буйнаплодных у Ганцавіцкім раёне Брэсцкай вобласці на плошчы 20 га. Арыенціровачны гадавы эканамічны эффект ад культывавання журавін буйнаплодных складае 3 тыс. руб. з 1 га. З развіццём гэтай галіны раслінаводства ў рэспубліцы к 1990 г. эканамічны эффект дасягне 600 тыс. руб., к 2000 г. — 10 млн. руб. Рэзультаты гэтых даследаванняў прыведзены ў рабоце «Асваенне культуры буйнаплодных журавін у Беларусі» [16].

У лабараторыі праводзіцца шырокапланаванае вывучэнне прыпраўна-араматычных раслін з мэтай выкарыстання іх у харчовай прамысловасці. За работу ў гэтым напрамку атрымана 8 аўтарскіх пасведчанняў. Асноўныя вынікі даследаванняў гэтай групы раслін апублікаваны ў рабоце «Прыпраўна-араматычныя расліны ў быце» [15].

У выніку актыўнай работы лабараторыі інтрадукцыі дрэвавых раслін дэндралагічныя калекцыі ЦБС у цяперашні час налічваюць больш за 1500 відаў. Створан адзін з буйнейшых дэндраарыяў у нашай краіне. Асобай цікавасці заслугоўваюць рэзультаты інтрадукцыі прадстаўнікоў усходнеазіяцкай (каля 500 відаў і форм), паўночнаамерыканскай (больш за 400) і еўрапейскай (250) дэндрарыяў.

Першым абагульненнем матэрыялаў па інтрадукцыі дрэвава-кустарнікавых раслін з'яўляецца трохтомная манаграфія «Інтрадукцыя дрэва і кустарнікаў Беларусі» [8—10], у якой падведзены вынікі інтрадукцыі дрэвавых раслін у цэлым па рэспубліцы. Вялікая ўвага пры вывучэнні дрэвавых раслін надаецца хвойным, якія маюць у Беларусі асабліва важнае значэнне. Вынікі інтрадукцыі дрэвавых і кустарнікавых раслін у Цэнтральным батанічным садзе АН БССР апублікаваны ў манаграфіі «Дрэвы і кустарнікі, ружы і бэз» [7]. Вынікі даследаванняў лабараторыі дрэвавых раслін знайшлі адлюстраванне ў работах «Хвойныя экзоты Беларусі і іх гаспадарчае значэнне» [41] і «Хвойныя расліны ў зялёным будаўніцтве Беларусі» [42], а таксама ў кнізе «Дэкаратыўная дэндралогія Беларусі» [36].

Дадзена ацэнка па гаспадарчых прыкметах больш чым 1000 відам і формам дрэвавых раслін, адабраны новыя расліны, перспектывныя для выкарыстання ў зялёным будаўніцтве, сельскай і лясной гаспадарцы рэспублікі.

Вельмі важныя даследаванні праведзены па дэндралагічнай інвентарызацыі садоў і паркаў рэспублікі. У выніку іх дадзена батаніка-сістэматычная і экалага-біялагічная характарыстыка больш чым 400 відаў,

разнавіднасцей і гібрыдаў культурнай дэндрафлоры рэспублікі. Гэтыя даследаванні абагульнены ў работах «Дэндрафлора зялёных насаджэнняў Мозырскага Палесся» [33] і «Дрэвавыя расліны садоў і паркаў Беларусі» [34].

Рэзультаты навуковых даследаванняў актыўна ўкараняюцца ў вытворчую практыку. Падведзены вынікі шматгадовых даследаванняў лабараторыі па распрацоўцы асартыменту дрэў і кустарнікаў для зялёнага будаўніцтва рэспублікі, які ўключае 150 відаў. Асартымент разгледжаны на навукова-тэхнічным савеце Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі БССР і рэкамендаваны для выкарыстання ва ўсіх практных і вытворчых арганізацыях сістэмы Белдарзялёнбуда гэтага міністэрства.

Завершаны эксперыментальныя даследаванні і распрацаваны біяэкалагічныя і агротэхнічныя асновы паскоранага вырошчвання каштоўнага пасадачнага матэрыялу інтрадуцыраваных дрэвавых раслін у поліэтыленавых цяплячах, праведзены даследаванні па тэхналогіі вегетатыўнага каранёўласнага размнажэння дэкаратыўных дрэвавых раслін з прымяненнем штучнага туману. Для вытворчых гадавальных падрыхтаваны рэкамендацыі па паскоранаму вырошчванню пасадачнага матэрыялу дрэвавых раслін, уключаных у асартымент зялёнага будаўніцтва ў БССР [26].

Акрамя навуковых распрацовак, толькі за апошнія 10 гадоў сабрана і перададзена вытворчым арганізацыям да 2 тыс. кг насення, вырашчана звыш 1 млн. штук саджанцаў і сеянцаў 50 відаў дрэвавых інтрадуцыраваных раслін.

Лабараторыяй інтрадукцыі і селекцыі арнаментальных раслін ЦБС сабрана буйнейшая калекцыя кветкава-дэкаратыўных раслін адкрытага грунту, у якой прадстаўлена звыш 4118 відаў, форм і сартоў (254 роды, 534 віды, 3584 сарты). Калекцыйныя фонды кветкава-дэкаратыўных раслін сада з'яўляюцца пастаяннай крыніцай папаўнення калекцый іншых батанічных устаноў рэспублікі. Пад кіраўніцтвам акадэміка АН БССР і ТаджССР Н. В. Смольскага ў лабараторыі выпрабавана ў культуры больш чым 6000 відаў, форм і сартоў руж, бэзаў, гладыёлусаў, цюльпанаў, летнікаў і іншых раслін. У выніку ўсебаковага вывучэння і конкурснага адбору інтрадукцэнтаў для мэт азелянення і развіцця прамысловага кветаводства выдзелена і рэкамендавана для масавага практычнага вырошчвання 540 відаў і сартоў кветкава-дэкаратыўных раслін. За апошнія 10 гадоў розным вытворчым арганізацыям Белдарзялёнбуда, калгасам, саўгасам, навуковым установам і прамысловым прадпрыемствам перададзена больш за 2 млн. пасадачных адзінак раслін, якія ўключаюць 500 відавых і сартавых назваў.

Супрацоўнікамі лабараторыі атрыманы каштоўныя ў навуковых і практычных адносінах даныя аб уплыве мікраэлементаў на развіццё, дэкаратыўныя якасці і прадукцыйнасць рада кветкавых культур (цюльпанаў, гіяцынтаў, гладыёлусаў і інш.). Матэрыялы даследаванняў з'явіліся асновай для публікацыі манаграфій «Шматгадовыя кветкавыя расліны» [29], а таксама рада тэматычных зборнікаў «Інтрадукцыя раслін» [28], «Інтрадукцыя і селекцыя раслін» [27], «Інтрадукцыя раслін і навакольнае асяроддзе» [19], «Інтрадукцыя раслін і аптымізацыя навакольнага асяроддзя сродкамі азелянення» [33] і інш.

У лабараторыі праводзяцца селекцыйныя работы па стварэнню перспектыўных для азелянення рэспублікі кветкава-дэкаратыўных раслін. Селекцыйны фонд сада налічвае каля 50 тыс. гібрыдных сеянцаў. Вылучана і размнажаецца для перадачы на дзяржсортавыпрабаванні 175 новых перспектыўных гібрыдаў і мутагенаў. На дзяржаўнае сортавыпрабаванне толькі ў апошнія 3 гады перададзена 12 гібрыдных сеянцаў бэзу, 2 цюльпаны, 1 адналетнік (астра).

Матэрыялы селекцыйных даследаванняў цюльпанаў, а таксама вопыт зарубежных і айчынных селекцыянераў у гэтай вобласці абагульнены ў

